

**Муниципальное казённое дошкольное образовательное
учреждение "Детский сад "Степнячок"**

Принято:
на заседании
педагогического совета
Протокол № 1
от 09.08.2022 г.

Утверждаю:

Приказ № 16 от 12.08.2022 г.

**Рабочая программа
по калмыцкому языку в ДОУ**

2022 – 2025 гг

I. Целевой раздел.

Пояснительная записка.

В дошкольном учреждении калмыцкому языку обучаются дети всех возрастных групп без учета национальной принадлежности по программе «Бичкдүдин садт хальмг кел дасхлһна кәтлвр» под научным руководством В.К.Эрендженовой и авторами-составителями Л.И.Бальджиковой и др.

Рабочая программа педагога дополнительного образования по родному языку МКДОУ "Детский сад "Степнячок" разработана в соответствии с ООП ДО с учетом примерной основной образовательной программы «От рождения до школы», авторы Е.Верaksa, Т.С.Комарова, М.А.Васильева, и в соответствие с введением в действие ФГОС ДО.

Программа состоит из пояснительной записки, содержания психолого-педагогических особенностей развития детей дошкольного возраста, методических рекомендаций обучения детей разных возрастов калмыцкому языку, словарь и библиография.

Данная программа построена по комплексно-тематическому принципу и содержит такие темы:

1. Знакомство./Ганьдлһн
2. Погода./Тенгринбәәдл.
3. Детский сад. /Бичкдүдин сад.
4. Игрушки. /Наадһас.
5. Намр. Намринийртмж. / Осень. Осенняя погода.
6. Зер-земш, тәрә-темси. / Фрукты. Овоци.
7. Зул/ Зул.
8. Части тела./Цогцинмөчмүд.
9. Одежда. /Хувци.
10. Зима. Зимние игры. Новый Год. / Үвл. Үвлиннаадд. Шин жилиннәр.
11. Дом. Мебель./ Гер. Гер дотрбәәххамгомн.
12. Семья. / Өрк-бүл.
13. Продукты. Посуда. / Хот-хол, ааһ-сав.

14. ЦаганСар./Цаган Сар.
15. Весна. Птицы. / Хавр. Шовуд.
16. Домашние животные и птицы. / Герин мал. Шовуд.
17. Дикие животные и птицы./Зерлгангуд.
18. Лето. / Зун.

Содержание образовательной деятельности

Организованную образовательную деятельность в дошкольном учреждении проводит педагог дополнительного образования по НСО, воспитатели групп ведут работу по закреплению изучаемого материала. В сотрудничестве с музыкальным руководителем и другими педагогами детского сада проводятся различные мероприятия по организации праздников и развлечений, досугов и соревнований, встреч и вечеров к народным праздникам, памятным и юбилейным датам.

В ходе проведения образовательной деятельности педагог дополнительного образования и педагоги детского сада проводят работу не только по овладению детьми калмыцкой речью, но и по ознакомлению с культурой, традициями и обычаями степного народа. Особое значение в работе уделяется изучению разных форм устного народного творчества (пословицы, поговорки, считалки, благопожелания, сказки и др.) через которые обогащается речевая активность, пополняются знания детей о прошлом калмыцкого народа, его нравственно-духовных ценностях, отношении к человеку, труду, к своему наследию и др.

Понимая важность игры в жизни детей дошкольного возраста, уделяется большое внимание использованию народных игр как в рамках непосредственно образовательной деятельности, так и режимных моментах, при проведении праздников и мероприятий. Народная игровая мудрость знакомит детей с традиционным укладом жизни калмыцкого народа, его особенностями, раскрывает сложные представления жизни народа в прошлом посредством ведущей деятельности детей этого возраста.

В ходе проведения образовательных ситуаций по обучению детей калмыцкому языку используются следующие педагогические технологии и приемы:

- Методическая система «УДЕ» П.М.Эрдниева. При крупноблочной подачи изучаемых тем родного языка: «Времена года», «Дом. Семья. Продукты питания. Посуда», «Дикие животные и птицы. Домашние животные и птицы» и др.

- Средства активизации словаря из методики интенсивного обучения иностранным языкам Г.А. Китайгородского (эмоции, жесты, пропевки, ритмизации, импровизации и др.).

- Мнемотехнические приемы обучения детей: схемы, таблицы, дорожки, карточки, коллажи и т.д.

- «ИКТ-технологии в обучении детей калмыцкому языку», опыт Балакаевой Е.Н., учителя родного языка МКДОУ №24.

- «Өвртмжтадевтр» рабочая тетрадь с дидактическими играми, опыт Балакаевой Е.Н. и Бальджиковой Л.И., учителей родного языка МКДОУ №24.

- «Хальмгулсинтуужарулгүрлж, туужинболнсойлынхалхдкүүнэ туск ухан-тоолвринделгрлт», методическая работа по опыту Бадмаевой Г.М., учителя калмыцкого языка МКДОУ №27.

- Настольно-печатные игры по ознакомлению детей с калмыцкими сказками, опыт Батаевой К.А, учителя родного языка МКДОУ №12 и др.

Младший дошкольный возраст

Развитие интереса к калмыцкому языку становится основной задачей в младшем дошкольном возрасте, и для ее реализации используются разнообразные методы.

Работа с детьми младшего дошкольного возраста строится только на игровых приемах с использованием кукол, игрушек, картин, иллюстраций и других предметов, необходимых для создания заинтересованного обучения детей калмыцкому языку.

Образовательная ситуация включает в себя аспекты развития речи, обучения родному языку: формирование звуковой культуры речи; обогащение, закрепление и активизацию словаря; формирование грамматического строя речи; развитие связной речи. НОД строится с учетом возрастных особенностей детей. Особенности возрастных возможностей детей учитываются:

- в выборе методов и приемов обучения, среди которых на первый план выдвигается игра и игровые формы предъявления материала, его осознания, закрепления и активизации;
- дозировке учебного материала;
- в способах повторения и закрепления;
- в использовании в повседневной жизни ребенка, как в детском саду, так и в семейном воспитании.

Для эффективности в обучении детей калмыцкому языку широко используется наглядный материал, ТСО, а также сюжетные и предметные картины; мнемосхемы и мнемодорожки; игрушки; различные виды театра и жанры устного народного творчества.

Итоги освоения содержания программы

Достижения ребенка
<ul style="list-style-type: none">- интерес к персонажам и героям занятий, желание вместе с ними выполнять и проговаривать изучаемый материал;- первоначальное использование калмыцкого языка (в различных ситуациях: приветствие, прощание, некоторая терминология по изученным темам и др.)

Средний дошкольный возраст

Задачи образовательной деятельности

- Развивать на основе предпочитаемых видов деятельности ребенком (игра, продуктивные виды деятельности) интерес детей к калмыцкому языку, желание говорить на языке, слушать песни, рассказывать стихи, пословицы, благопожелания и др.

- Формировать у детей умения в аудировании при прослушивании ими незнакомого текста, содержащего в основном известную им лексику;
- Знакомить детей с традициями калмыцкого народа (ношения одежды, прием пищи, традиции почитания старших, уважения младших и др.) с проведением национальных праздников и т.д.

Обучение калмыцкому языку детей этого возраста реализуется преимущественно с помощью игровых методов, так как игра является для ребенка естественной деятельностью, и именно в ней он в большей степени проявляет себя как субъект.

Игровые методы представлены широким спектром сюжетно-ролевых, дидактических и подвижных игр.

Взаимодействуя с детьми среднего дошкольного возраста, педагог обеспечивает условия для проявления субъектной позиции в изучении калмыцкого языка. Это способствует формированию субъектного опыта ребенка как результата обучения, включающего: интерес к обучению калмыцкого языка в детском саду, представление о том, что на калмыцком языке разговаривали наши прабабушки прадедушки.

Для организации дидактического процесса на основе предпочитаемых видов детской деятельности используются в этом возрасте вариативные формы выполнения одного и того же задания. Так для повторения новых слов можно использовать дидактическую игру, исполнение песни, рисование по теме или аппликацию, отображающую изученную лексику.

В рамках обучения дошкольников 4-5 лет калмыцкому языку одной из основных задач является формирование коммуникативной компетентности. Дети обогащают не только словарь, но и учатся общаться друг с другом, со взрослыми, то есть формируются первоначальные основы навыков диалогической речи.

В качестве эффективного метода обучения дошкольников используется и дидактическая игра. В данном направлении используется опыт работы учителей родного языка и воспитателей групп с этнокультурным

компонентом обучения и воспитания дошкольных образовательных учреждений Республики Калмыкия. Игры используются при проведении НОД и в самостоятельной деятельности детей. Использование дидактической игры как метода обучения повышает интерес детей к занятиям, развивает сосредоточенность, обеспечивает лучшее усвоение материала.

На основе более высокого уровня познавательной и игровой деятельности дошкольника 4-5 лет, уделяется должное внимание подвижным играм и физминуткам на калмыцком языке. Игры различной степени подвижности проводятся в группе, на улице, в ходе реализации различных режимных моментов.

В процессе организации обучению калмыцкому языку наблюдается тесное взаимодействие учителя родного языка и с воспитателями и педагогами-специалистами.

Содержание обучения калмыцкому языку интегрируется с другими видами деятельности детей в детском саду (музыка, физкультура, изобразительность).

Интеграция состоит в следующем:

- воспитатели проводят занятия с использованием изучаемого материала по калмыцкому языку;
- воспитатели проводят калмыцкие игры, повторяются детские песни, для дальнейшего органичного включения их в педагогический процесс работы группы;
- музыкальный руководитель использует стихотворный и песенный материал для проведения развлечений, праздников, учит с детьми песни, танцевальные движения, знакомит с музыкальной культурой калмыцкого народа.

Итоги освоения содержания программы

Достижения ребенка
<ul style="list-style-type: none">- интерес к занятиям калмыцкого языка;- использование фразовой речи в различных речевых ситуациях;- знание наизусть скороговорок, стихов, пословиц и других жанров устного

народного творчества;

Старший дошкольный возраст

Задачи образовательной деятельности

- Развивать интерес детей к калмыцкому языку, желания говорить на родном языке, слушать песни, разучивать стихотворения, пословицы, загадки, благопожелания через организацию педагогического процесса на основе предпочитаемых видов деятельности ребенком (игра, продуктивные виды деятельности);
- Формировать у детей умения в аудировании, содержащей в основном известную им лексику с накоплением лексического состава по всем изучаемым темам;
- Развивать монологические и диалогические умения детей (в процессе накопления словаря ребенка, составления рассказов по картинам, схемам, иллюстрациям, драматизации сказок и др.);
- Знакомить детей с традициями калмыцкого народа (гостеприимство, дарение подарков, значение праздников, связанные с ними обряды и ритуалы и др.);
- Знакомить детей с поэтическим, музыкальным наследием калмыцкого народа;
- Активно включать в процесс овладения детьми калмыцкой речью возможности семейного воспитания и образования воспитанников детского сада;
- Сотрудничать с социальными институтами, позволяющие создать педагогические условия для эффективного достижения поставленных целей;

Главной задачей является развитие связной речи, поэтому решение этой задачи осуществляется на всех занятиях в сочетании с грамматической и словарной работой, с воспитанием звуковой культуры речи. При составлении данных конспектов занятий все эти задачи были учтены.

Работа над произношением

Воспитание звуковой культуры речи в подготовительной к школе группе направлено прежде всего на совершенствование произносительной стороны речи: на закрепление навыков правильного и четкого произношения звуков, выработку отчетливого, внятного произношения слов и фраз, правильное использование интонационных средств выразительности. Поэтому работа над одним звуком проводится на протяжении нескольких тем. Работа с мнемотаблицей, игрушкой или картиной

Работа с мнемотаблицей, игрушкой или картиной

Яркая, красочная наглядность является хорошим помощником учителя при обучении детей родному языку дошкольного возраста. Ребенок гораздо быстрее усваивает слово на калмыцком языке, если оно непосредственно связано с предметом, картинкой или действием, которое он видит или исполняет сам.

Развитие связной речи

У старшего дошкольника развитие речи является главным аспектом обучения владению калмыцким языком.

Задачи: обогащение и активизация словаря, формирование грамматически правильной речи, воспитание звуковой культуры речи.

Для развития у старшего дошкольника активной позиции в изучении калмыцкого языка основное внимание уделяется совместной деятельности педагога с детьми. Такой вид взаимодействия подразумевает активизацию в профессиональном репертуаре педагога следующих форм организации совместной деятельности с детьми, как: создание ситуаций успеха, создание игровых ситуаций, сюжетно-ролевых игр, дидактических игр, подвижных игр.

При проведении непосредственно образовательной деятельности широко используются жанры устного народного творчества, дидактические игры и национальные подвижные игры калмыцкого народа, а также разработанные педагогом мнемотаблицы и кроссворды.

В содержание игр включены все разделы работы, что и на родном языке: эмоционально-нравственное воспитание – вежливые слова, слова, выражающие эмоциональное состояние и т.д.; трудовое воспитание – знакомство с трудом взрослых и особенностями профессий в стране изучаемого языка; экологическое воспитание – природные и погодные явления широко используются в играх на свежем воздухе; формирование элементарных математических представлений – совершенствование навыков счета, знание названий дней недели, месяцев в году.

Содержание обучения калмыцкому языку интегрируются с другими видами деятельности детей в детском саду (музыка, физкультура, изобразительность).

Интеграция состоит в следующем:

- воспитатели проводят занятия с использованием изучаемого материала по калмыцкому языку;
- воспитатели проводят калмыцкие игры, повторяют детские песни, для дальнейшего органичного включения их в педагогический процесс работы группы;
- музыкальный руководитель использует стихотворный и песенный материал для проведения развлечений, праздников, учит с детьми песни, танцы, знакомит с музыкальной культурой калмыцкого народа.

Итоги освоения содержания программы

Достижения ребенка

- устойчивость интереса к занятиям и собственно к калмыцкому языку;
- понимание важности и значимости калмыцкого языка для жизни народа;
- адекватность использования калмыцкого языка (в различных ситуациях правильно подбирать слова и выражения);
- разнообразие сфер использования калмыцкого языка помимо занятий (в домашней среде, на праздниках, в играх, и др.);
- появившаяся самооценка освоения калмыцкого языка (элементарно знающего или не знающего его);
- стремление самостоятельно учить окружающих калмыцкому языку;

[Empty box]

Планируемые итоговые результаты обучения детей калмыцкому языку в детском саду.

За годы обучения калмыцкого языка в детском саду ребенок познакомился с азами калмыцкого языка, овладел определенным запасом лексических единиц и речевых образцов по близким ему темам. Большинство дошкольников уже могут применить свои знания в реальной бытовой среде (назвать на калмыцком языке свое имя, сколько ему лет, где он живет, какие у него игрушки, что он ест, и др.) в рамках изучаемых тем.

В связи с этим дети четко осознают необходимость изучения калмыцкого языка. Устойчивость и осознанность мотивации изучения калмыцкого языка влияет на уровень владения им у старших дошкольников.

У большинства детей очень хорошо развит фонетический слух, они чувствуют интонацию, с легкостью могут ее воспроизвести. Очень хорошо развиты артикуляционные навыки (практически нет проблем со звуками калмыцкого языка), дети четко дифференцируют звуки, т.е. не заменяют их схожими из родного или другого языка. Дети обладают необходимым запасом слов в рамках изучаемых тем.

Ребята имеют достаточно широкие представления о культуре, традициях калмыцкого народа (могут спеть традиционные песни калмыцкие песни, назвать сказки и т.д.). Дети достаточно часто используют считалки, скороговорки в самостоятельных играх.

Ах багд хальмг кел дасхлна иргч зура

№	Төрөл	Күнл	Дасч авх үгмүд	Шүлгүд, амн үгин зөөр	Дөңл	Үлгүрлгч дидактическ наадл
1	Күнл	Күүкдт күн болнд төрсн һазр бөөдгинь медулад, энүнэ тускар медрлинь икдүлһн. Балһсна урдк цагин туужла таньдулһн. Күч - кеденэ күцэмжин тускар цөөлһж өглһн.	Балһсн селэн	«Элст» Элст, минн Элст Эк мет дуртав. Энкр чини нүүрт Өсөд, босад йовнав. (Буджала Егор)	зургуд, наадһас	«Кергтэ эс олад, үгмүд кел» «Элст балһсна гиичнр» «Келсиг үзүл»
2	Таньдулһн	Шин үгмүдлэ таньдулһн. Балһсна символикин туск медрл өглһн. Төрсн балһсндан дурта болдг сурһмж өглһн..	хотл балһсн.		Хальмг Таңчнн болн балһсна символик	«Минн балһсн»
3		Күүкдиг эврәннь нер – усан хальмг келер чикэр келдг дасхлһн. Тэвсн сурврт чик хэрү өгдг дасхлһн.	Му биш, нер- усн.			«Бодма хавл» «Таньдулһн»
2	Тенгрн	Шин үгмүдлэ таньдулһн. Йиртмжин онц темдг шинжлдг, терунэ тускар келж чаддг дасхлһн.	Тенгр, тенгрин бөөдл		Зургуд, мнемо - схемс	«Кергтэ э олж үз», «Рифм олһн»

3		<p>Ийртмэжд дурта болдг болн энүг харсдг сурһмж өглһн.</p> <p>2</p> <p>Күүкдиг ямаран өдр болжахинь йилһдг болн энүнэ онц темдгинь шинжлдг дасхлһн. Келһнэ чадвртнь чирлгч нерд орулж, дамшлтнь өөдлүлһн.</p>	<p>Жилин цаг</p>		<p>«Кезэ эн болна?» «Чикэр кел»</p>
	3	<p>Эн төрөр цуг лассн үгмүдөн давтад, тенгрин бөөдл шинжлдг, чадврнь батлһн. Ямаран? гидг сурврт чик хөрү өгэд, ахр келвр тогтаж чаддг дасхлһн.</p>	<p>Үүлн, дора - дсер, бүркг</p>		
5	1	<p>Эн төрөр дунд багд лассан сергэж давтлһн. Күүкдт бичкдүдин садт олт багмуд бөөхинь медүлх. Эврәннь баган цеврэр бөрдг, наадһасан ормднь тэвдг сурһмж өгх</p>	<p>Бичкдүд, баг</p>	<p>Зургууд, наадһас.</p>	<p>«Би эклнэв, чи чилэ»</p>
	2	<p>Шин үгмүд орулад, ахр зэнг тогтадг дасхлһн. Эврәннь садиктан дурта болдг болн саликт көдлдг</p>	<p>Сарул, давхр</p>		<p>«Ээлтэ үгмүд»</p>

	<p>төрөр дассан давтж, намрин өвөрц темдгүд шинжлдг чадврнь батлһн Багшин өгсн сурврт чик хэрү өгдг даслһн. Төрскн һазрин сээхнинь үзүлэд, эңкр болдгинь мөдүлһн.</p>	<p>жилин цаг.</p>	<p>Көк модд Кеерч шарлна. Көөлдөд хамтхасд Көл дахна. Сө болһн Будн бээна. Сээхн уульнц Бальчгд хуврнэ.</p>	<p>мнемо – схемс, зургууд</p>	<p>олад, үгмүд кел»</p> <p>«Зурачин даалһвр»</p>
	<p>Күүкдиг намрин йиртмж шинжлдг чадврнь икдүлһн. Амин үгин зөөр олзлад, намрин онц темдгүд йилһэд, күүкдин келһнэ чадвр батлһн.</p>	<p>Өдр ахрдна, сө ут болна.</p>	<p>Үлгүр Намр хураар эклдг, Хавр хунаар эклдг</p>		<p>«Зургар келвр тогтагн» «Альд юн урһна?»</p>
	<p>Намрт тенгрин бөөдл ямаран болдгинь шинжлһн. Шин үгмүд орулад, зэңг тогтадг чадврнь өөдлүлһн. Эргндк йиртмж хардг сурһмж өглһн.</p>	<p>Будн бууна.</p>			
	<p>Эн төрөр цуг дассан батлһн. Олн -зүсн эв -арһ олзлад, «Алтн намр» гидг келвр тогтадг дасхлһн. Эргндк йиртмж хардг сурһмж өглһн.</p>	<p>Даруны.</p>			
1	<p>Эн төрөр дассан сергөж давлһн. Шин үгмүд</p>	<p>Зер-земш, Шар өрг,</p>		Муляжмуд, зембл,	«Үнг болн бүчр»

		улсиг күндлэг сурьмж өглн.					
3		Күүкдг бичкүдлин садг ю кедгинь сергэж, үүлдвр мөдүлжэх үгмүд олзлад ахр зэнг тогтаж чадг даслн. Унтдг оран, хот уусн ааһан хуралг сурьмж өглн.	Хог илх, унтх, зурх (зурна)		Сюжетн зургуд	«Зургар күүндлвр тогтаһ»	
4		Дассан давтлн.	Дассан давтлн				
1	Наадһас	Эн төрэр дунд багд дассан сергэж давтлн. «Мини дурта наадһа» гидг ахр келвр тогталг даслн. Хальмг келнэ эс чикэр келдг чадвринь өөдлүллн.	Наадһас, бүшкүр, контав (воздушный шарик), дурта		Зургуд, наадһас.	«Мини дурта наадһа» «Наадһасин лавкд»	
2		Күүкдиг наадһас кев-янзарнь йилдг болн өнг-зүсинь темдгдг дасхлн. Ямаран?-гидг сурврт хэрү өдг дасврнь батлн.	өнг, дорьжн, һурьжн		Геометрическ кев-янзс	«Кен дала юм меднэ?» «Иим төрг олж үзтн»	
3		Эн төрэр дассн үгмүд давтад батлн. Келһнэ чадврнь өөдлүллн, үгинь көрһинь байжуллн.	10 күртл то медх.		Тоога карточк	«Илвтэ түнриг» «Чи юунд дуртавч -үзүл»	
5		Күүкдиг «Намр» гидг	Алтн,		Мнемо -таблиц,	« Кергтэ эс	

	заңшалмудын туск медрл байжуллн. Зул нээрин туск ахр келвр тогтадг дасхлн.				
2	Өвкрин авг - бэрцин туск медрл өгч, тевчдг, хадллдг, бээдл - жирьлдөн олзлдг сурьмж зааж өглн. Күүкдин келлнэ чадвр өөдлүллн.	Нас авх, йорөх.			
Цогцин - 1	Эн торэр өмн дассн үгмүдөн сергөхөд давтлн. Эн юмб? - гидг сурврт чик хөрү өөдг дасврнь батлн. Зөңг тогтаж чаддг арһнь икдүллн.Эврэ цогц - мөчмүдөн цеврэр бөрдг сурьмж өглн.	Цогцин мөчмүд, шүдн, келн.	Күүкдлө, зургуд, наадһа (сам н.ч.)	«Бичэ эндүр» «Чик –буру» «Негн - дала» «Зөг»	
2	Шин үгмүдлө таньлдлн. Цогцин мөчмүд чикэр нерэж, үзүлж чаддг дасхлн. Толһан үсэн цеврэр бөрдг сурьмж өглн..	Толһан үсн, самлх.		«Үүлдвр үзүллн»	
Цог 3	Үүлдвр медрлжэх үгин чинр – утхинь цээлж өглн. Цогц -мөчмүдөн	Халөх, соңсх		«Кен ю кежэнэ?»	

	оруулад, зөнг тогтаж чаддг чадврнь өөдлүүлһн. Садт көдлдг улсин көдлмшиг күндлдг сурһмж өглһн.	хар өрг.	зургуд, мнемо – схем.	«Кен ю үзв?»
2	Шин үгмүдин чинр – утх цээлһлһн. Темснө нерд чикэр келдг дасвринь батлһн. Эднэ кев –ягз, амтынь йилһж келдг дасхлһн. Барудт кодлдг улсин көдлмшиг күндлдг сурһмж өглһн.	темен хавстн, мөнгрсн.		«Эн юмб?»
3	Чинрлгч нерд оруулад, зөнг тогтадг чадвринь батлһн. Темсн туста болдгинь мөдүүлһн.	Һашун.		«Олж ав»
4	Зер- земш болн тэрэ - темсд йилһж чаддг чадврнь өөдлүүлһн. Альд? Ямаран? - гидг сурврмудт чик хөрү өгдг даслһн. Ахр келвр тогтадг даслһн.	Дассан давтлһн		«Садт болн барудт» «Үнрэрнь таньж ав»
7	Цуг эн төрэр дассан давгж батлһн. Зул байрин туск мөдө сергәһэд, онц авъяс -	Йөрөл.	Мнемо – схем, зургуд	«Альд юн урһна?» «Олж үз» «Долан ахнр»

10		олзлад, ахр келвр тогтадг чадврнь батлһн. Увлин онц темдгүд йилһэд, дассн үгмүд давтһн. Увлин йиртмжин тускар ахр келвр тогталһн Өс чикәр келһнэ кодлһн цааранднь өргжүлһн. Увлин сээхн кем һээхдг сурһмж заалһн.		«Увл» - шулг Увл ирнэ Киитн болна. Цаһан цасн Һазр бүркнэ Бичкн күүкд Увлд байрһна. Цанан чирэд Эргэс дошна	Зургууд, мнемо – таблиц, мнемо – дорожжс, наадһас.	автн» «Илвгә беелә» «Кезә эн болна?» «Тәәлж үзгн»
	Увлин наад, Шин жилин нөр	2 Шин жилин нээрин туск медрһн батлһн, шин үгмүдлэ таньдулһн. Байр эврә авьяста болдгинь зааж өглһн. (Һацур кеерүлнэ, белг белглнэ, Киитн Аав болн Цасн күүкн ирнэ ...	Панр, одн, кеерүлх.			Һацур кеерүлһн»
		3 Увлд яһж шовуд болн аһуд бээршлдг туск медрл зааж өглһн. Киитн увлин цагла бичкдүд ан - шовудт дөң болх зөвтэ уха медулһн.	Даарх, өлсх.			«Ямаран шовуд гийчд нисч ирв?» «Теегин аңгуд»
		4 Увлин сонһн наалдын тускар келж өгдг чадврһн батрулһн. Цогц – махмуд батрулһнд увлин наадд тусан	Цасн күн.			«Ширмүд» «Цасн күн»

		эрүл – мөнд, цөврэр бэрдгин сурһмж өглһн. Хальмг амн үгин зөөр олзлһн.				«Дараһинь олж ав»
4	Эн төрэр дассн үгмүдөн давтад, ахр келвр тогтадг даслһн.					«Кенэ хувцн?» «Кен ю үзв?» «Олн юмн бээх ори-нутгур гиичлһн»
1	Эн төрэр дассн үгмүдөн сергәһөд давтлһн. Зургуд олзлад, ахр келвр тогтадг дасхлһн. Жилин дөрвн цагт эмтн ямаран хувц өмсдгинь мөдүлһн.	Хувцн.	Хувцна йөрөл Өмссн хувцнтн Цаһан хаалһта болж, Эднэ элж, Эзнэ мөнкрж Үүнэс үлү Сән - сөөхн хувц Өмсж, элэж йовтн!	Зургуд, наадһан хувцн, авдр, үкүг, наадһа.		«Эвдркэ телефон» «Хувцна эзинь олж автн»
2	Шин үгмүдин чинр – утхла таныдулһн. Гиигн болн дулан хувц йилһж чаддг дасхлһн. Хальмг амн үгин зөөр олзлһн. Хувцан цөврэр бэрдг сурһмж өглһн.	Гиигн				«Хувц – хуип салж автн»
3	Күүкд өмссн хувцан хальмг келэр чик нерөдж келдг дасхлһн. Эн юмб? Эн ямаран? - гидг сурврин чинр – утх мөдж, чикэр, күцн хэрү өгдг дасхлһн.	Альчур, боох				
4	Эн төрэр дассн үгмүдөн	һосн				«Келсэр таньж

12	<p>өргөжүүлһн. Күн болһн өрк -бүлдөн дон – тусан күрдг зөвтөгһннь медүлж өглһн.</p>				
1	<p>Эн төрэр дассн үгмүдән сергөһад батлх. Зургуд олзлад, ахр келвр тогтадг дасхк. Келһнэ чадврнь батлх. Элгн – садндан дурга болдг, эдниг төвчдг, эңкрлдг сурһмж өгх.</p>		<p>Хурһна наадн Ах-дү дөрвн йовна, Ик ах ирнэ. Дөрвн дүүтэ мендлнэ: - Менд, Санл! - Менд, ах! - Менд, Савр! - Менд, ах! - Менд, Мергн! - Менд, ах! - Менд, Бадм! - Менд, ах!</p>	<p>Күүклдэс, мнемо –схемс, зургуд, фотоальбом.</p>	<p>«Чини үр ямаран?» «Чи кенлэ үүрдвч?» «Герт кен бээнэ?» «Кенд юн кергтэ?» «Кенд эн белг?» «Чик –буру» «Кен - кенэс ах?»</p>
2	<p>Күн болһнд дүүвр бээд-гинь медүлх. Эн үгмүд күүндврт орулж эднэ тускар ахр зөнг тог-таж келдг дасхх. Чамд кен бээнэ? – гидг сурврт хэру өгч чаддг дасхх. Дүүнртән дурга болдг, тедниг эңкрлдг сурһмж өгх.</p>	<p>Дү күүкн (көвүн), күн.</p>			
	<p>Күүкдт көвүнэс һарсн күүкдиг ач көвүн, ач күүкн гиж нерөддгһн медүлх. Эн үгмүдин чинр – утхинь цөөлһж өгөд, тодлж авхдһн нөкд болх. Эн үгмүд олзлад бийһннь туск</p>	<p>Ач көвүн, ач күүкн.</p>			

11	Гер. Герт бээх юмн	1	күргдгдгн тускар келж өглн.	Өрө (хора)	Тээлвртэ тууль Көл һар уга, книг сурна (ишкэ гер)	Ширндг, наадһас, мнемо – схемс.	«Юуна, кене гер?» «Мини өрк-бүл»
		2	Бичкдүлтэ дассан давтад, эн төрөр ахр зэнгс тогтаж чадг чадврнь батлһн. Гер болһн эврэ тогтацта болн бээдлтэ болдгинь мөдүлөд, эврэ гериннь туск келж өгдг дасхлһн. Эврө герөн цеврөр бэрдг уха зааж өглһн.	Ү күт			«Кергэ эс олад, үгмүд тогта»
		3	Хорад бээдг ширндгин болн хамг юмсин нерэдһс чикэр келж өгдг дасвринь өөдлүллһн. Эврө хоран тускар келж өгдг дасхлһн.	Шам, шатх			«Баирчикиг шин бүүр» «Баирчид нөкд болтн» «Эндү олж автн»
	Гер	4	Герт бээх хамг юмсин тускар ахр зэнгс тогталһн. Күүклин келһнэ чадвринь өөдлүллһн. Эн төрт нерэдсн амн - үгин зөөр олзлһн.	Дассан давтлһн.			
			Эн төрөр цуг дассн үгмүд давтад, ахр келвр тогтадг чадвринь батлһн. Багшин суврмүдг чикэр хөрүүгдг дасвринь				

		<p>келж чадлг дасхх. Цааранднь күндлһнэ авъяс дасч батлх.</p> <p>Күүкдт бийэсн ах улсиг күндлдг авъясин чинр зааж өгэд, шин үгмүд олзлад, зэнг тогтаж чадлг чадврнь өөдлүлх. Көгшн, медетэ улсиг төвчдг, күндлдг сурһмж өгх.</p>	<p>Баахн, көгшн.</p>	<p>«Мини бүл»-шүлг Эн герт Би бээнэв, Эк, эшкм, Эгч, дүм. Төр герт Төрл бээнэ - Күүкн, көвүтэ, Көгшн ээжтэ. (Шугран Вера)</p>		
		<p>Күүкдт бийэсн ах улсиг күндлдг авъясин чинр зааж өгэд, шин үгмүд олзлад, зэнг тогтаж чадлг чадврнь өөдлүлх. Көгшн, медетэ улсиг төвчдг, күндлдг сурһмж өгх.</p>	<p>Энкр, ээлт э</p>			
		<p>Дассн үгмүдөн давтад, өрк - бүлин, бийиннь туск ахр келвр тогтадгинь батлх.</p>	<p>Дассан давтлһн.</p>			
13	Хот - хол.	<p>Күүклин медрл сергөнэд, дассн хот - савин нерэдһс давтх. Эн үгмүдтэ ахр зэнгс тогтаж чадлг дасвр дасхх. Амн үгин зөөр дамжад, хотга</p>	<p>Хот-хол.</p>		<p>Зургууд, наадһас, хотын муляжмуд, ааһ - сав, мнемо- схемс.</p>	<p>«Күүкдэ үдин хот уужана» «Чи кенд дуртавч?» «Савин - хотын делүрт» «Заманч»</p>

					«Бичэ эндүр!»
	залһлдата авъясмудта таньдулад, сурһмж зааж өгх.	Шанһ, самрх	<p>Цэһин йөрэл Улан цень зандрж Уухнь дееж болж, Уусн маднд аршан болж Ут нас, бат кишг Оли Деедс заях болтха!</p>		
	«Це шиңгн болвчн» - гилд үлгүрин уха - санаһинь медүлэд, сурһмж заах. Шин үгмүд келһинэ чадртнь орулад, бичкүдүн үгин көрң байжулх. Өвкнрин кезәңк хот - хоолар соньмсад, медрлен өөдлүлдг сана өгх.				
	Гиич тосһна авъясмудын туск мелә байжулад, күүкдин келһнд шин үгмүд орулх. Хот - савин нерәдһс чикәр келж чадлг арһнь батрулх. Багшин сурврмудт чикәр хәрү өдлг дасвр өргжүлх.	Чанх, махн			
	Хот - савин нерәдһс баг - багарнь йилһәд, келж өдлг дасхх. Эн төрәр ахр зәңгс тогтаж чадлг чадирнь батлх. Хотта залһлдата авъясмуд давтал, амн - үгин зөөрлә	Таава, шарх			

15	Хавр, Шовд	<p>дасхх. Хотын сээһинь күүнд өг гидг үлгүрэр сурһмж өгх.</p> <p>Бичкүдүдин хальмг теегин туск медрл шинжлөд, Төрскн һазриннь тускар келж чаддг дасхх. Эврэ теегэн дурлдг, харсдг, уха - сана сурһх.</p> <p>Хаврин онц темдгүд йилһөд, эн төрин үгмүд давтх. Багшин зааж өгсн үгтэ ахр зөңгс тогтаж чаддг дасврнь баглх. Хаврин ке, сээхн цаг шүлгчир эврэ үүдөврмүдтөн өргнөр үзүлдгинь медүлх.</p>	<p>Тег, өргн</p> <p>үкр хар, торһа</p>	<p>Хаврин седкл Олн-зүсн цецгүд Өмнм салькнд нээхлнэ, Көгжмин айс мет, Ксеһөрн седклм авлна.</p> <p>Канкнсн сээхн үнртэ Камб шарлж, таслнав, Ундан хэрүлж, үрринь Ууж, ут наслнав. (Көглтин Дава)</p>	<p>Зургуд, мнемо –схемс, көгжм.</p>	<p>«Долан ахнр» «Ик шүүвр»</p> <p>«Нисдг аль, үвлэдг шовуд?» «Цецгэ тогталһн»</p>
16	Герин	<p>Хальмг улсин дурта дөрвн зүсн малын туск күүндвр тогтаһад, шин үгмүдтэ зөңгс тогтаж чаддг дасхх. Дрвн зүсн мал ямаран тус болдгинь медүлөд, амн - үгин зөөрлэ таньлдх.</p> <p>Герин шовудын нерөдлһс давтад, шин үгмүд келһнэ чадвртинь орулх. Эн үгмүдтэ ахр зөңгс</p>	<p>Герин мал, хөн, темән, һаха</p> <p>Нүһсн, өөмнө</p>	<p>Зургуд, наадһас, мнемо – схемс, халхус.</p>	<p>«Хөөч болн малч» «Тээлж үзтин» «Юн үлү?» «Хөөч болн аһбуч»</p>	

14	Цаһан сар	<p>таньлдулх.</p> <p>Күүктэ эн төрөр дассн үгмүд давтад, ааһ - сав ширэ дээр чикэр тэвдг сурһмж зааж өгх. Хот – сав баг – багарнь йилһж чадг дасврнь батлх.</p> <p>Амин - үгин зөөр олзлад, дассн үгмүд орулад эн тээрйг батлх.</p>	<p>Ааһ - сав.</p> <p>Дассан давглһн</p>	<p>Цаһана йөрөл Ирсн мана Цаһан сар Байрта-бахта болж, Энкр көвүд-күүкд Өсж, босж, өргж Орчлн ни-негн Дэн-дажг уга, Менд амулң бээх болтха!</p>	<p>Зургууд, мнемо – схемс, зул, боорцгин муляжмуд.</p>	<p>«Бодма хавл» «Хама йовсан келхн угавидн, ю кесэн үзүүлневидн» «Элст балһсна гиичнр»</p>
		<p>Хальмг улсин байрин дунд - Цаһан Сар хамгин дурта байр болдгинь уха медүлх. Эн байр хавр тослһна темдг болснднь, эн өдрин онц темдг зааж өгх. Цаһан Сарин заңиалмуд тодрхаһар мелж авад, бүлден олзлдг сурһмж зааж өгх. Икөн тевчдг, бичкдүдөн өкөрлдг, гилг үлгүрлө өдл бийен бөрдг уха заах.</p> <p>Цаһан Сарин туск медрл давтад, эн төрөр ахр зөңгс тогтаж чадг дасвр батлх. Эн байрла гиич тоодг хот –хоолын нерэдһс келдг</p>	<p>Зүрмн, һарх</p> <p>Шовун, мошкмр</p>			

17	Зөргүд аңгуд	<p>тогтаж чаддг чадврнь өөдлүлх. Зерлг шовудта дүнцүлөд, ямаран тус болдгинь медүлж өгх. Амн - үгин зөөрлө таньдулад, күүкдин үгин корң байжулх.</p>	Аңгуд, герәси, хурдн		Зургуд, наадһас, халхус.	<p>«Олж үзтн» «Би эклнөв - чи чилә» «Кен ю үзв?» «Ямаран аңгуд мана теегт бөөршлнә?» «Юн үлү?» «Аңгуч-болн малч»</p>
18		<p>1 Шин үгмүд олзлад, багшин тәвсн сурврмудт чикәр хәрү өгдг чадврнь батлх. Төрскн һазртан дурта болдг сурһмж зааж өгх.</p> <p>2 Зуна онц темдгүд йилһөд, эн жилин туск ахр зөңгө тогтаж чаддг дасхх. Зунын цагла олн-цешгүд урһдгинь медүлөд, телнө нсрәдлһс чикәр келж чаддг чадврнь батлх.</p>	<p>өвр, сүл, зан</p> <p>Цешгүд, хонх цешг, көк цешг, элсн</p>		Зургуд, наадһас, мнемo -схемс.	<p>«Би эклнөв - чи чилә» «Ширмүд» «Хама йовсан келхн угавиди, ю кесән үзүлнәвиди»</p>

		<p>Эргндкн харсдг, сээхрүлдг сана-седклнь оөдлүлх.</p>			«Олж ав»
		<p>Бичкдүд зуна цагла наадл наадхдан дурта болдгинь медүлэд, шин үгмүд күүклин келһнө чадвртнь орулх. Зун цагла бийн хөлөһөд, сагидг сурһмж зааж өгх.</p>	<p>оөмх, хол, тенгс.</p>		
		<p>Цуг дассн үгмөдөн давтад, эн төриг батлх.</p>	<p>Дассан давтлһн</p>		

Дунд багд хальмг кел даслһна иргч зура (дунд баг)

Төр	Күр	Күшл	Дасч авх үгмүд	Шүлгүд, амн үгин зөөр	Дөнцл	Дидактическ наалд
1	Өөһин көдлмш. Балчр багд дасн үгмүд давтлһн. Эврәннь нерэн келж чаддг дасхлһн. Күүкдин оньг өргжүллһн. Нег-негэн нерэрнь келдг дасвр өглһн.	Мини нерн, чини нерн	Хурһдын нерд даслһн	Бодма, микрофон, телефон.	«Тогъ дураһад келхмн» «Би келнэв – чи үзүл» «Таньлдлһн»	
2	Өөһин көдлмш. Шин үгмүдлэ таньлдуллһн. Келү? – гидг сурврт хөрү өгдг дасхлһн. Күүкдин чеежин тодлвр өргжүллһн. Бичкүдиг нег-негэн нерэрнь дуудг цааранднь дасхлһн.	Насн, настав	Эн мини аав Мини аав сахлта (Нарн, 52-халх – <i>хурһдын наадн</i>)			
3	Өөһин көдлмш. Үүлдвр медүлжөх үгмүд орулад, зөнгс тогталһн. Сурврт чик хөрү өгдг дасхлһн. Күүкдиг хоорндан керүл-цүүгэн уга нааддг заавр өглһн.	Йовх гүүх	Һөрөдх			
4	Өөһин көдлмш. Ахр зөнгс тогтаж келдг дасхлһн. Үүлдвр медүлжөх үгмүдлэ цааранднь таньлдуллһн. Күүкдин соньмслһ өргжүллһн. Нег-негэн теvчдг сурһмж өглһн.	Биилх дуулх				
5	Өөһин көдлмш. Цааранднь үүлдвр медүлжөх үгмүдлэ таньлдуллһн.					

		Ахр зэнгс тогталһн. Бичкдүдин келһ өргжүүлһн.				
6		Шулун-шудрмг болн дидактическ наад олзлад, эн төрөр дассн үгмүдөн давтад батлһн. Бичкдүдин уха-тоолвринь өргжүүлһн. Сурһмжлачан, бүүвэчөн нерн – усарнь дуудан келдг уха заалһн.	Эндр серун	Негн, хойр, һурвн Намрин хортн – зурмн - тоолог	Зургуд, мнемо – таблиц.	«Кезэ эн болна?» «Ямаран жилин цаг?»
2		1 Өөһин кедлмш. Шин үгмүдлэ таньладад, зэнгс тогтадг дасвр авлһн. Зургуд олзлад, сурврт хөрү өгдг цааранднь даслһн. Күүкдин шинжлт өргжүүлһн.	Эндр серун	Негн, хойр, һурвн Намрин хортн – зурмн - тоолог	Зургуд, мнемо – таблиц.	«Кезэ эн болна?» «Ямаран жилин цаг?»
3		2 Өөһин кедлмш. Шин үгмүдин чинр – утхла таньдуллһн. Мнемо –таблиц олзлад, ахр зэнгс тогтадг дасхлһн. Күүкдин оньг өргжүүлһн. Бичкдүдин теңгрин бээдл шинжлдг чадвринь өөдлүүлһн.	бүркт өдр			
1		1 Өөһин кедлмш. Балчр багд дассн үгмүд давтлһн. Шин үгмүд олзлад, зэнгс тогталһн. Эн кемб?-гидг сурврт хөрү өгдг дасхлһн. Сурһмжлач, бүүвэч хойриг теүчдг, нерн-усарнь дуудг уха заалһн.	Бүүвэч сурһмжлач		зургуд, наадһас бодма	«Эн кемби?» «Тоть дураһад келхмн» «Келсиг үзүлтн»
2		2 Өөһин кедлмш. Шин үгмүдлэ таньдуллһн. Зэнгс тогталһн.	Өндр маштг			

		<p>Юм дүшүлдг чадвр өглн. Угин көрцинь байжуллн. Бичкдүдт садтан дурта болдг сурһмж заалн. Өһин көдлмш. Тоолгч нерд олзлад, зенге тогталн. Кедү? – гидг сурврт хэрү өдг дасхлн. Ах улсиг күндлдг сурһмж өглн.</p>	Негн хойр			
3		<p>Өһин көдлмш. Шин үгмүдлэ таньдлн. Кедү? - гидг сурврт чик хэрү өдгцааранднь дасхлн. Күүкдин оныг өргжүүлн. Үүрмүдэн төвчдг сурһмж өглн. Өһин көдлмш. Тоолгч үгмүд орулад, ахр зенге тогтадг чадвр батлн. Келһинь цааранднь өргжүүлн. Бичкдүдин садын кодлөчнрин күч-көлс төвчдг сурһлн.</p>	<p>Һурвн дөрвн тавн</p>			
4		<p>Олн – зүсн эв-арһс олзлад, эн төриг давтлн. Күүкдин оныг, шинжлт, келһ эн туст өргжүүлэд батлн.</p>	Дарцг дуррул	«Дарцг» - шулг Балакан А. (Нарн, 33-х)	Наадһас күүкдлө шаһас	«Чи юунд дуртавч-үзүл!» «Юн хүврв, медж үзэ» «Илвтэ түүнрицг» «Өнгтэ
5		<p>Өһин көдлмш. Балчр багд дасен үгмүд давтлн. Шин үгмүдлэ таньдуллн, үгин көрнгинь байжуллн. Дурта наадһан тускар ахр зенг тогтаж келдг даслн. Күүкдт наадсн цагтан хоорндан ни-негн, керүл-цүүгән уга нааддг сурһмж өглн.</p>	Наадһас			
6						

		Шаһа, өсрх			шаһасар наадлн»
3	Өһин кедлмш. Шин үгмүд орулад, зэнгс тогталн. Сурврн чинр – утх меддг, чик хөрү өгж келдг даслн. Наадһас шинжлдг чадврн өргжүллн. Наадһасан әрүлж, хадһлж чаддг сурһмж өглн.				
1	Дассан давтлн. Шин үгмүдин чинр – утхла таньлдүллн. Мнемо-таблиц олзлад, ахр зэнг тогтаж келдг цааранднь даслн. Сурврт чик хөрү өгдг чадврн өөдлүллн. Күүкдин шинжлт өргжүллн. Намрин йиртмжд дурта болдг сурһмж өглн. ♡	һазр бальчг болна	Хурта намр ирнө Серүн салькн үләнө Хур орна, бальчг болна Хамтхасд шарлад ушна	Зургул, мнемо – таблиц.	«Би келнөв – чи үзүл» «Жилин ямаран цаг?» «Хамтхасар наадлн» «Ямаран шовуд теегт үвлзнө?»
2	Өһин кедлмш. Шин үгмүдлэ зэнгс тогталн. Йиртмжин бээдл шинжлж, терүнө тускар келдг чадвр өглн. Йиртмжиг әрвнәр хадһлдг заавр өглн.	Модн шарлна	Салькн үләнө Модн нээхлнө Улан, шар хамтхасн Унна, унна, унна- <i>физминутк</i>		
3	Өһин кедлмш. Шин үгмүд даслн., Мнетаблиц, дидактическ болн шулун-шудрмг наадл олзлад, дассан давтад батлн. Күүкдин соньмелт өргжүллн. Шовудыг хардг, харсдг сурһмж заалн.	Керө үлднө	Намр наату – хавр хату - <i>үлгүр</i>		

1	<p>Өөһин көдлмш. Балчр багд дассн үгмүд давтлһн. Шин үгмүдлэ таньлдуллһн. Зер - земшин кев – янз, бөөдл шинжлж, терүнэ тускар келж чаддг даслһн. Сурврт чик хэрү өгдг чадврнь цааранднь өөдлүллһн. Садт көдлдг улсин күч-көлс күндлдг сурһмж заалһн.</p>	<p>Чи, төгрг</p>	<p>«Һар кондрхлэ, амн кондрнэ» - үлгүр</p>	<p>Зургуд, муляжмуд, зембл, ээсин гер.</p>	<p>«Кен түрүн цуглулж авх?» «Олж үзтн!» «Чи юунд дуртавч, үзүл!» «Һарудт ю тэрнэ?» «Садт -Һарудт» «Илвгэ тулм» «Амтарнь таньж ав» «Келсиг олж ав»</p>
2	<p>Өөһин көдлмш. Шин үгмүдлэ таньлдуллһн. Темснэ кев –янз, бөөдл шинжлж, терүнэ тускар келж чаддг дасхлһн. Күүкдин келлһ өргжүллһн, толинь байжуллһн. Һарудт көдлдг хүсин күч-көлс күндлдг сурһмж заалһн.</p>	<p>Луувн бодниг утули</p>	<p>Хаяр, луувн, бодниг-эди цугтан – темсн. Бурш, хавсти, мөнгрсн Эди бас - темсн</p>		
3	<p>Өөһин көдлмш. Шин үгмүдлэ таньлдуллһн. Юн альд урбдгинь йилж чаддг дасвринь батлһн. Альд? – гидг сурврт хэрү өгдг дасхлһн. Темсн, земш күүнд туста болдгинь медуллһн.</p>	<p>Һаруд садт урһна</p>			
4	<p>Өөһин көдлмш. Олн – зүсн дидактическ наадл олзлад, эн терин үгмүд сергәһэд, давтад батлһн. Күүкдин шинжлт, соньмслт, келлһ цааранднь өргжүллһн. Гөргөн зер-земш, темсд хуралһнд нөхд болдгинь зааж медуллһн. Дассан давтлһн.</p>				

Зул	1	Шин үгмүдин чинр – утхинь цээлж медулһн. Зул - сэн одрин авьяста күүкдиг таньдуулһн. Цөөһин йорал давтж сергэлһн. Хальмг улсин авг - бөрцөр, заңшалар соньмедг сурһмж өглһн.	Сэн өдр дееж өргх (өргнө)	Буур жил һарч Ботхн жил орж Авси насн Өлзэтэ болтха!-йорал	Мнемо – схем, зул	«Готь дураһад дуулж үзхмин» «Өдл зургууд»
	1	Өһин көдлмш. Балчр багд дасн үгмүдөн давтһн. Шин үгмүдлэ таньдуулад, күүнэ цогши мөчмүд чикэр нерэдж келдг дасхлһн. Күүкдин бийн бийн даадг чадвр өргжүллһн. Цогч-махмудан цевр-цевр бөрдг сурһмж заалһн.	Чирэ халх	«Нүдн, нүдн үз»- иулг Шугран Вера (Нарн 31-халх) Һар биилнэ:тра-га- га Иигэд биилнэ:тра-га-га Көл биилнэ: тра-га-га Иигэд биилнэ:тра-га-га- та-физмилуулк	Күүкдлэ, зургууд, наадһа зөг	«Би келнэв – чи үзүл» «Зөг» «Оньган өг» «Негн, хойр, дала»
Цогшин - мөчмүд	2	Өһин көдлмш. Шин үг орулад, зэңгс тогталһн. Сурврн чинр – утхинь меддг, чик хэрү өгдг чадврн батлһн. Күүкдин келһ өргжүллһн. Хотын өмн һаран сөөнөр уһадг заавр өглһн.	Хурһн			
	3	Өһин көдлмш. Шин үгмүдлэ зэңгс тогтадг даслһн. Наадһас олзлад, цогч-мөчмүдин нерд сөөнөр тодлж авлһн. Күүкдин бийн бийн даадг чадвр цааранднь өргжүллһн. Бийн цеврэр бөрдг сурһмж заалһн.	Цевр киртэ			

	<p>1</p> <p>Өөһин көдлмш. Дассан давтлһн. Хувцна нерд болн өңг-зүс йилбж келдг дасхлһн. Үгин көрң байжуллһн. Хувцан цеврэр бэрдг дасхлһн.</p> <p>2</p> <p>Өөһин көдлмш. Шин үгмүд дасад, хувцна нерд батлж авлһн. Сурврт хөрү өгдг чадвр батлһн. Күүкдин Шинжлт өргжүллһн. Хувцан дигтэ-тагта бэрдг сурһмж өглһн.</p> <p>3</p> <p>Өөһин көдлмш. Үүлдвр медулжэх үгмүдин чинр – утхнь цээлһлһн. Эн үгмүд олзлж, ахр келвр тогтадг дасхлһн. Күүкдин келлһ өргжүллһн.</p> <p>4</p> <p>Өөһин көдлмш. Үүлдвр медулжэх үгмүдин чинр – утхнь цааранднь цээлһлһн. Күүкдин бийнь бийән даадг дасвринь өргжүллһн. Багдан хувцан хураһад.</p> <p>5</p> <p>Өөһин көдлмш. Цааранднь эн төрөр көдлһн. Чинрлгч нерд олзлад, зэңгс тогталһн. Шин үгмүдин чинр-утхинь медлһн. Бичкүддин оныг өргжүллһн.</p> <p>6</p> <p>Эв – аһс олзлад, дассан давтлһн. Хувцан цеврэр, дигтэ - тагтаһар бэрдг, эврән өмсдг сурһмж өглһн.</p>	<p>Беслә күзүвч</p> <p>майг хар</p> <p>өөмсн өмсх (өмснөв)</p> <p>тээлх (тээлнөв)</p> <p>Ут ахрхн</p>	<p>Өмссн шин хувцн өлзэтэ болтха! - <i>йөрөл</i></p>	<p>Авдр хувцн күүклдэ мнемо – схем үкүг</p>	<p>«Кен түрүн цуглуулж авх?»</p> <p>«Юн хуврв, медж үз»</p> <p>«Ээжин авдр»</p> <p>«Илвтэ беслә»</p> <p>«Наадһад нөкд болхмн»</p> <p>«Хувцна эзинь олж ав»</p>
10	<p>Үрл. 1</p> <p>Өөһин көдлмш. Балчр багд дассн үгмүд сергэж давтлһн. Намрин</p>	<p>Үвл кеерулх.</p>	<p>«Дээр цаһан» - шүлг Балакан А. (Нарн, 25-</p>	<p>Зургуд, мнемо –</p>	<p>«Цааранднь кел!»</p>

2	<p>хөөн үвл ирдгинь күүкдт медуллһн.</p> <p>Әһин кәдлмш. Шин үгмүдин чинр – утхтa тaнәлдлһн. Шин жилин нәэрин авяасин тускар кәлдг дасхлһн. Шин жилин нәр күүнд байр үүдәдгинь медуллһн.</p>	<p>Нәр байр.</p>	<p>х)</p> <p>«Ёлк» Дентелина Р. (Нарн, 24-х)</p>	<p>схем, долдас, түнгрцг, һацур, наадһас.</p> <p>«Иим төгр олж үзүл!» «Илвтә түнгрцг»</p>
3	<p>Әһин кәдлмш. Шин үгмүд олзлад, Шин жилин нәэрин тускар ахр кәлвр тогтадг дасхлһн. Нәэрт бийән</p>	<p>Белг, гийч.</p>		
4	<p>ялж бәрхин тускар күүкдт цәәлж өглһн.</p> <p>Әһин кәдлмш. Уүлдвр медулжөх үгмүдин чинр – утх цәәлһлһн. Зург олзлад, ахр кәлвр тогтадг чадврнь батлһн. Күүкдиг үвлин наадлар соньмсуллһн.</p>	<p>Долда, кәх.</p>	<p>Цаһан, цаһан эрвәкәс Цааран – нааран нислднә -т/тууль (цасна умш)</p>	
5	<p>Әһин кәдлмш. Цааранднь эн төрәр кәдлһн. Шин үгмүд олзлад, үвлин наадна тускар зәңгс тогталһн. Үвлин йиртмжин өвөрцинь, кә - сәәхнинь темдглдг чадвринь өргжүллһн.</p>	<p>Хайх.</p>		
6	<p>Эн төрәр цуг дассан давтлһн. Төрски һазрин үвлин йиртмжд дурта болдг сурһмж өглһн.</p>			

1

Ээһин көдлмш. Балчр багд дассн үгмүд давлһн. Багд бээсн хамг юмс хардг заавр өглһн.

Дассан давлһн

Ах-дү дөрвн
Нег махлата (ширә)-
т/тууль

Үкүг,
ширдг,
наадһас,
зургуд.

«Бичә эндүр»
«Олж үзтн!»
«Гер тосхлһн»
«Кен герт
бээнә?»
«Кеемән ор
яслһн»
«Келсиг
үзүлтн»
«Чини гер
ямаран?»

2

Ээһин көдлмш. Шин үгмүдлө таньдуллһн. Гер юунас тогтлгинь мөдүллһн, герүнә энгс нерәдлж чаддг дасхлһн. Багдан наадһасан хурадг сурһмж заалһн.

Эрс, ора.

Дер, конжл.

3

Ээһин көдлмш. Шин үгмүдлө таньдуллһн, гер дотр бээх хамг юмс шинжлж хэләдг дасвр батлһн. Хальмг келер орн деер бээх юмс келж чаддг дасхлһн. Оран ясдг дамшлт өглһн.

Ширдг, авдр.

4

Ээһин көдлмш. Олн-зүсн эв-арһс олзлад, герт бээх юмсин нерд батлж авлһн. Эврәһнь өрөһөн цеврәр бәрдг сурһмж заалһн.

Дассан давлһн

5

Дассан давлһн. Амн - үгин зөөр олзлж, гер дотр бээх хамг юмсин нерәдлһс батлһн. Багин ширндг хамхл уга, цеврәр бәрдг сурһмж өглһн.

1	Ээһин көдлмш. Балчр багд эн төрөр дассн үгмүд давлһн. Өрк - бүлд бөөх улсин нерд сергөһөд батлһн. Өрк-бүлдэн дурта болдг сурһмж заалһн.	Дассан давлһн	«Эж»-шулг Балакан А. (Нарн 37-х)	Зургууд, күүкдөс, мнемо – схемс.	«Иим төгр олж үзтн» «Хурһарн наадлһн»		
2	Ээһин көдлмш. Шин үгмүдин чинр – утх цөөлж мөдүллһн. Өрк - бүлд бөөх улсиг чикөр нерөдж келдг дасхлһн.	Өрк -бүл	«Мини ээж» - шулг Санжон Нимгр (Нарн, 39-х)				
3	Ээһин көдлмш. Күүкдиг шин үгмүдлө таньдуллһн. Эн үгмүд олзлад, зөнгс тогталһн. Ах улсиг күндлдг, бичкүдүдг эрклдг сурһмж өглһн.	Эгч, ах	«Күн ахта-девл захта»-үлгүр				
4	Ээһин көдлмш. Цааранднь эн төрөр кодлһн. Олн эв-арһс олзлад, шин үгмүдин чинр-утхнь батлһн. Багдан хоорндан ни-негн бөөдг сурһлһн.	Ни – негн, бөөнө	ҺаҺа һар, һалан һарһ - даржсн				
5	Цүг эн төрөр дассн үгмүдэн сергөһөд, амн үгин зөөр олзлад давлһн. Өрк-бүлдэн хоорндан ни-неги, керүл-цүүгөн уга бөөдг сурһмж заалһн.	Нанд, чамд.					
№ 1	Ээһин көдлмш. Дидактическ наадд олзлад, балчр багд дассн үгмүдэн	Миск, серө, утх		Зургууд, хотын	«Герт юн		

	сэргэхэд давтлын. Шин үгмүдлэ таньдлын.	Усн, үсн		муляжмуд, ааш -сав.	бээнэ?» «Гиичен тоохмо» «Бичэ эндүр» (үкүг, киитрүүлэч)
2	Әһин көдлмш. Хот – хол мөдүлжэх шин үгмүдлэ зөнгө тогталн. Цэһин авъяста таньдлуллн.	Шикр, давсн.	Шикр – цаһан Давсн – цаһан Шикр - эмгэхи Давсн – ямаран? (Нууран Владимир- тоолдог)		
3	Әһин көдлмш. Шин үгмүдин чинр-утхнь цөөлж өгөд, күүкдин келһнэ чадврнь улм цааранднь өөдлуллн, чикэр зөнгө тогтадг даслн. Гиич тослһна авъяста таньдлуллн.	Тосн.			
4	Әһин көдлмш. Ъурврт хэрү өглн.				
1	Бичкүдүт хальмг улст Цаһан Сар гилг нэр бөөдгинь цөөлж мөдүллн. Цаһан сарин авъяста таньдлуллн. Цаһан сарин йөрөл дасч авлн.	Цөлвг, хорха, тоһш.	Боорцг-тоһштн Элвг – делвг болж, Ут наста, бат кишгтө Болтн! - йөрөл	Боорцгин муляжмуд, мнемо - схем.	«Чи юунд дуртавч - үзүл!» «Чикөр кел»
2	Дассн боорцгудын нерднь сэргэж батлһн болн йөрөл давтлн.	Дассан давтлһн			
3	Әһин көдлмш. Йртмжин онц темдг йилж чаддг дасвр батлһн. Мнемотаблиц олзлад, хаврин тускар зөнг тогтаж чаддг даслн.	Ноһан, урһна.	Цасн хөөлнө Усн болна. Нарн дулална Ноһан урһна - <i>мулг</i>	Зургул, мнемо – схем, шовудын	«Ямаран жилин цаг?» «Юн хүврв, медж үз!»
15	Харр.				

	Хаврин теегин ке, сээхнэр соньмьсдг сурһмж заалһн.	Хээлнэ, хоожур, гүүнэ Харада, нисч ирнэ.		халхус, цецгүд.	«Ямаран өңгтэ бамб цецг?» «Келсиг үзүлтн»
2	Өәһин көдлмш. Шин үгмүд олзлад, хаврин теегин хуврлт шинждг чадврнь өөдлүллһн. Зург хөлөһөд, ахр келвр тогтадг даслһн. Хальмг теегтөн дурта болдг сурһмж өглһн.				
3	Өәһин көдлмш. Амн үгин зөөр олзлад, хаврин йиртмжин бээдлин тускар медрлинь батлһн, Экологическ сурһмж өглһн.				
1	Өәһин көдлмш. Балчр багд дассн үгмүд сергэж батлһн. Бичкдүдин герин мал болн шовуд йилһж келдг давсрнь батлһн. Герин малын болн шовудын туск тээлвртэ туульс даслһн.	Яман, мээлнэ, хуцна, халун. Мөөрнэ, хуцна.	жельн улан Күзүнь ут Эн юмб? – т/тууль (һалун) Хур, хур оржана Хурһн, ишк мээлжэнэ. Көвүн-күүкн уульжана көгшн ээж саатулжана. – даржсн	Зургуд, наадһас, мнемо – схемс.	«Хөөч болн малч» «Юн яһж хээкрнэ - үзүлтн» «Юн яһж йовна, хээкрнэ?»
2	Өәһин көдлмш. Үүлдвр медүлжэх шин үгмүдин чинр – утхнь цөөлһж өглһн. Зөңгс тогтадг дамшлтынь өөдлүллһн. Аав-ээждөн мал өсклһнд нөкд болдг сурһмж заалһн.				
3с					

18	1	<p>Өөһин көдлмш. Балчр багд дассн үгмүд сергөж батлһн. Шин үгмүдлө таньлада, бичкүд зерлг ангуд болн шовуд йилһж келдг чадврнь батлһн. Зерлг ангудын болн шовудын туск тээлвртэ туульс даслһн.</p> <p>2 Шин үгмүдин чинр – утх цээлж мөдүлһн. Дассн тээлвртэ туульсан давтлһн.</p>	Араг, чон.	Шарлжн дотр Алтн шар – <i>m/тууль</i> (араг)	Зургуд, наадһас, мнемо – схемс,	«Хөөч болн анһуч» «Юн яһж хээкрнэ, үзүлтн» «Юн яһж йовна, хээкрнэ?» «Кенлэ долда харһв?» «Юуна сүл?» «Илвгэ түнриг»
Зүн	3үн	<p>Өөһин көдлмш. Зуна цагин йиртмжин темдг келж чаддг дасхлһн. Зургуд олзлад, ахр зөнгс тогтаж келдг дасврнь өргжүүлһн.</p> <p>Өөһин кодлмш. Олн-зүсн эв-арһс олзлад, дассан давтад батлһн.</p>	Жамб цешг, халун Зөг, батхн		Зургуд, цешгүд, мнемо – схем	«Кезэ эн болна?» «Юн үлү?» «Олж ав» «Кезэ эн болна?»

Балчр багд хальмг кел даслйна иргч зура

Күш	Күш	Дасч авх үгмүд	Шүлгүд, ами үгин зоор	Дөңшл	Үлгүрлч дидактическ наадл
1	Бичкүдиг хальмг келнэ кабинетла болн багшла таньдулһн.	Багш, би, чи.		Болма нур үздг.	«Бичэ эндүр»
2	Шин үгмүд даслһн.	көвүн, күүкн, сэн		(күүкн, көвүн)	«Кен дуудв?»
3	Бичкүдиг келнэ чадвр өөдлүлһн. Ни – нетн бөөдг, наадлг сурһмж заалһн.	сэн бээнэв.			
4	Багш келсиг сонсдг, медлг чадвр даслһн. Дассан давтлһн.	ик, бичкн.	Би - бичкн, бичкн Би - ик, ик! -физминутк	күүклдэс	«Ик – бичкн»
1	Бичкүдиг келнэ чадвр өөдлүлһн. Тенгрин бөөдлин тускар келж өглһн.	Нарн, шар.	Нарн, нарн нааран йов! Хур, хур цааран йов! - даржн	Зургуд.	«Кертэ зург олж ав»
2	Нетн - нетнөннь үгд багтдг, нетн - нетнөн дөн болдг сурһмж заалһн.	салькн, үлэнэ, хур, орна.	Салькн, салькн үлэнэ Модн, модн нээхлнэ Салькн дор-дор Модн дээр-дээр - физминутк		«Хур»
3	Тенгрин бөөдлин тускар цааранднь келж өглһн.	Бээнэ, уга			«Нарн болн хур» - ш/н
1	Бичкүдиг бичкүдиг салга таньлдулх. Багшин келсиг медлг, даалһврнь күтөлг даслһн.	Мана, сад	Паровоз йовна Вагоһан чирнэ, Холагшан чирнэ Жиг – жиг гинэ - физминутк	Тулм, наадһас, зургуд.	«Өвөрмөжтэ тулм»
2	Бичкүдиг келнэ чадврнь өөдлүлһн.	Нетн, дала.			«Паровоз» - ш/н

3	Багшин келсиг мөлдг, даалбарнь күтөдг даслһн.	Наадна, зөгснэ, сууна.			«Чик – буру»
4	Онъган өгч сонсдг, багшин үг давтдг даслһн.	Цуг үгмүдөн давтх.			«Юн дала, юн негн»
1	Наадһасар нааддг, нерөдлһсинь келдг даслһн. Эврэнь нер – усан келж чаддг, наадһасин нерөдлһс келдг чадвр баглһн.	Наадһа, күүклдэ	Бодма, бодма Төгрү бодма. Энд – теид өсрнэ - физминутк	Тулм, наадһас, зургул.	«Өврмжтэ тулм» «Юн уга?»
2	Онъган өгч сонсдг, багшин үг давтдг даслһн. «Ө» - гидг ээстэ үгмүд чикэр келдг даслһн..	Бодма, төгрү.	Һаза хонна Гав-гав - гинэ.		.
3	Бичкүдүн келлһ өргжүллһн, Наадһасан эвдлгө нааддг сурһмж өглһн.	Ноха, мис.	Үснд дурга Мяу-мяу - гинэ - тээлвртэ туульс		
1	Өрк - бүлин тускар келлһн. Нег - негэн күндлдг сурһмж заалһн.	Ээж, аав.	Эн хурһн – аав Эн хурһн -ээж Эн хурһн – эжк Эн хурһн –эж Эн хурһн -би Мини бүл – ни! – хурһна наадн	Наадһас, зургул.	«Ксн бээнэ?» «Өрк - бүл түглүл» (зургулар)
2	Өрк - бүлин тускар келдг арһ цаарандһн давуллһн. Нег - негнлэһэн нааддг сурһмж өглһн.	Эж, эжк.			«Герт ксн бээнэ?»
3	Багшин келсиг сонсад, давтдг, чикэр келдг дасвр өөдүллһн.	Мини, сээхи.			«Ээжин хаша дотр»
1	Шин төрлэ таньлдлһн. Намрин йиртмж шинжлһн. Багшин сурьрт чикэр хөрү өгдг даслһн.	Намр, һаза.	Салькн үлэнэ Модн нээхлнэ Улан, шар хамтхасн Унна, унна, унна – шүлг	Зургул, чачр.	«Кезэ эн болна?»
2	Бичкүдүн кел өргжүллһн. Нег - негэн сонсдг сурһмж өглһн.	Кийти, дулан			«Эл юмб?»

	Намрын йиртмэжин өвөрчинь шинжлэл, бичкүүдэр келүүлһин. Шин үгмүд даслһин.	Хамтхасн, унна			«Юн бээна, юн уга»
4	Дассан давтлһин.	Улан, шар.			«Кен шулуң хамтхасд цуглулна?»
3 Зер - земн. Тара - темн	1 Садг земш урһдгинь бичкүүдг медулһин болн телнэ нерөдлһгэ таньлдһин.	Альми, кедми.	Альми, кедми Садг урһна. Йир эмгэхи Шимгэ болна - шулг	Муляжмуд, зембл, күүклдэ, зургул	«Илтэ модн» «Наадһад хот оглһн»
	2 Һарудг темсн урһдгинь бичкүүдг медулһин болн темсдин нерөдлһгэ таньлдүүлһин. Ни - неги наадг, нег - негидэн доң болдг сурһмж заалһин.	Хаяр, адамч.	Хаяр, адамч Жарудг урһна. Ноһан, улан Өнгтэ болна - шулг		«Өпрмжтэ тулм»
	3 Зер – земшд, темсд кеварнь, амтарнь бичкүүдлэ шинжлһин болн эн туст медрлһинь батлһин.	Ноһан			«Кен түрүлэд цуглулх?»
1 Амгунин - мөчүмүд	1 Күүнэ цогцин мөчүмүд медлг, үзүүлэд келдг чадвр болн дасвр өглһин.	Толһа, чики.	Чикн, чикн сонс Чиннэд, толлал, ас - шулг	Күүклдэ, наалһа зөг.	«Бичэ эндүр»
	2 Багшин даалһврмуд күцөлд болн келж чадлг дасвр өөлдүүлһин.	Нүди.	Нүди, нүдл, үз Үзсэн бичэ март! – шулг		«Зөг»
3 Амгунин - мөчүмүд	3 Бичкүүдиг чикэр бийиннь цогц-мөчүмүдэн болн наалһан цогц-мөчүмүд үзүлдг дасхлһин.	Ами, хамр	Эн һар – тап-тап Эн кел – тавш - тавш - физминутк		«Цевр - киргэ»
	4 Бичкүүдин кел байжуллһин, оньгинь өөлдүүлһин. Бийән цеврэр бөрдг сурһмж заалһин.	Һар, кол.			

	Хувцна нерд болн перэдлн бичкдудг мэдүүлн. Ни – негн бээдг сурьмж заалн.	Бушмуд, махла		Күүклэс, нааднан хувин, авдр.	«Кенд юн кергтэ?»
2	Олн хувцна заагас кергтэ хувц олад үзүүлж, келж чаддг даслн.	Шашр, кивилг.	«Күн ахта, девл захта» - үлгүр		«Келсиг олж ав»
3	Хувцна нерд цааранднь даслн. Цэврэр бийн бэрдг сурьмж заалн.	Беелэ, девл.			
4	Цуг нерд болн перэдлнсьннь батлн. Шин үгмүд даслн.	Башмг, босн.			«Нааднад нөкл болхмин»
5	Дассан давтлн.	Дассан давтлн			
1	Бичкдудиг хальмг улсин нээрлэ таньдудлн.	Зул.		Тулм, нааднас.	«Өврмжтэ тулм»
1	Намрин хөөн үвл ирдгинь мэдүүлн. Бичкдудин кел өргжүүлн.	Үвл, цасн.	Дээр цаһан Дора цаһан Цасн, цасн	Зургул, һагур, күүклэ	«Кезэ эн болна?»
2	Үвлин йиртмжин өнөршинь шинжлн. Эгстэ үгмүд келлн.	һагур, шин жёл Кингн Аав,	Цэбэрд оржана - шулг	Кингн Аав, тулм,	«Һагур эргэд дууллн»
3	Багшин даалһвр күдэдг, келж чаддг дасвр батлн.	Дошна, цан.		долдас.	«Кингн Аавин тулм»
4	Үвлин наалдын туск мөдрл өглн. Ни – негн наадлг сурьмж заалн.	Долда.			«Наадһаг серглһнд хувцлһн» «Долда»
5	Үвлин йиртмжин туск мөдрлинь цааранднь өргжүүлн. Шин үгмүд даслн.				
6	Дассан давтлн.	Дассан давтлн			

Төр, Төрт бөөх юмни	Бичкүдүд герин туск мөдрл зааж өглһн. Нег - негилән дөң - тусан күрдг сурьмаж заалһн.	Гер, хаша.		Зургуд, ик, бичкн гер, күүклдс,	«Юн дуту (уга)?»
2	Багш келсиг сонсад, мөдлг болн бичкүдүд бийснь сонссан келдг чалвр батлһн.	Герз, үүдн.		ширдг.	«Герт бөөх хамг юмн»
3	Гер дотр бөөх юмсин перәдлһс мөдлг дасвр өглһн.	Сандл, ширә			«Ик - бичкн гер»
4	Эн юмб? Эн кемб? - гилг сурьрмудт хөрү өгдг даслһн.	Орн.			«Юн (кен) герт бөөн?»
1	Цапан Сар - ямаран нэр- наадн болжахинь бичкүдүд цәәлһж өглһн.	Цапан Сар,		Зург, боордгин мулжжмуд, тулм.	«Өврмжгә тулм»
2	Бичкүдүдг хальмг улсин авъясмудла таньдүлх.	Цә, боорш, илнә, ууна.	Цә-бооршг Элвг болтха, Цуг күүкд Байрта болтха! - йөрөл		

Хот - хотол, Ааһ - сав		Ааһ, гэрлж.		Наадфас, күүклдэ, ааһ - сав, хот-хоолын муляжмуд.	«Өвөрмөжтэ тулм» «Келсиг олж ав» (Ик, бички, шар, улан, ноһан ааһс) «Хот оглһн» « Олд өнгтэ ааһ гэрлжт олж авлһн»
1	Сав болһна нерд болн нердлһс медлг, келдг чадвр өөдлүүлһн.	Ааһ, гэрлж.			
2	Савин болн хотын нерд даслһна эв - арһинь батлһн. Нег - негэн күндлг сурһмж өглһн.	Хаш, уур.			
3	Эн төрөр цааранднь бичкүдлэ күүндвр тогтаһад, шин үгмүд даслһн.	Батга			
4	Хотын тускар келһн. Юунас хот келдгинь медлүүлһн. Кенд? Юунд? тидг сурврмүдг хэрү өгч чадлг чадврнь өөдлүүлһн.	Кампадь, эмгэхн.			
5	Дассан давтлһн.	Дассан давтлһн			

1	Хаврин йиртмэжин өвэрдэнь шинжлэн. Мана тег хаврт сээхи бодогинь мэдүүлэн. Геэгтэн дурга болдг сурһэмж өглэн. Теегин ишгүд шинжлэн. Бичкүдүн келһ өргжүдлэн, толинь байжуллэн. Хаврт шовуд нисч ирдэнь күүкдг мэдүүлэн.	Хавр. Бамб цецг, урһна Шовун	Бамб цецг Геегт урһна. Бичкн оон Тесгтм өснэ-шүлг	Зургул, шовудын халхус.	«Кезэ эн болна?» «Ямаран бамб цецг?» (Ик, бичкн, улан, шар) «Богшурһас болн мисэ -ш/н
2	Баггин келсиг мэдлг, даалһврнь күпөдг дасхлэн. Шин үгмүд даслэн. Дассан давлгн.	Ниснэ Дассан давлгн	Хавр, хавр! Харада ниснэ. Хавр, хавр! Хул ниснэ! - шүлг		
3	Баггин келсиг мэдлг, даалһврнь күпөдг дасхлэн. Шин үгмүд даслэн. Дассан давлгн.	Укр. Мөрн.			
4	Герин абурсна тускар күүндлэн. Нердинь келдг даслэн. ь	Така.			
5	Герин малын нердинь, зан - бөөдлинь, дүрсинь тодрж авлэн. Герин шовуна тускар күүндлвр тогталн.	Эр така	Эр така эрт сернэ Эрт сернэ ээн серүднэ-шүлг		
1	Шин үгмүд даслэн.				
2	Дассан давлгн.				
3					
4					
5					

Наадһас,
зургул.

Укр.

Мөрн.

Така.

Эр така

Эр така эрт сернэ
Эрт сернэ
ээн серүднэ-шүлг

«Юн ялж йовна?»
«Юн ялж ду һарна?»
«Юн уга?»
«Ээжин хаша догр»

1	<p>Зерлг ангуудын тускар күүндлһн. Ахр зэнгс тогталһн. Зерлг ангууд харсдг сурһмж зааж өглһн.</p> <p>Зерлг ангуудын тускар цаарандһн мездриһн өөдлүдлһн. Доң - тусан күргдг сурһмж өглһн.</p> <p>Зерлг ангуудын тускар цаарандһн күүндлһн боли эн туст дассан батлһн.</p>	<p>Аю.</p> <p>Туула</p> <p>Зара.</p>	<p>Мэйг, мэйг келгэ, Мел балд дурга - тээлвргэ тууль</p> <p>Нуднь бүлтхр Чикнь сергхр - тээлвргэ тууль</p>	<p>Зургууд, наадһас, халхус.</p>	<p>«Юн яһж йовна?» «Ө - шуһуд юн бээнэ?» - ш/н</p>
3	<p>1 Зунын йиртмжйв өвөрциһн шинжлһн. Ахр келвр тогтадг чадлһн.</p> <p>2 Бичкүдлин келһ өргжүдлһн. Шин үгмүд даслһн. Зунын тускар күүндлвр тогталһн.</p>	<p>Зун, амрига.</p> <p>Эрвэка.</p>	<p>Бичкүд наадна Бичкүд оомнэ. Таалта зуныг Таасж магтна - шулг</p>	<p>Зургууд, эрвэкас, цешгүд.</p>	<p>«Кезэ эн болна?» «Эрвэка болж нислһн»</p>